

ЗАКОН
О ПОТВРЂИВАЊУ СПОРАЗУМА ИЗМЕЂУ ВЛАДЕ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И ВЛАДЕ САВЕЗНЕ
РЕПУБЛИКЕ НЕМАЧКЕ О РАТНИМ
МЕМОРИЈАЛИМА

Члан 1.

Потврђује се Споразум између Владе Републике Србије и Владе Савезне Републике Немачке о ратним меморијалима, који је сачињен у Београду, 28. новембра 2018. године, у оригиналу на српском и немачком језику.

Члан 2.

Текст Споразума у оригиналу на српском језику гласи:

СПОРАЗУМ

између Владе Републике Србије и Владе Савезне Републике Немачке
о ратним меморијалима

Влада Републике Србије и

Влада Савезне Републике Немачке - у даљем тексту уговорне стране,

У жељи да омогуће достојно упокојење и овековечење успомене на војна лица и цивилне жртве рата који су погинули или умрли током или услед ратова као и очување места где су сахрањени у складу са Женевским конвенцијама о заштити жртава рата од 12. августа 1949. године, Допунским протоколима уз Женевске конвенције од 8. јуна 1977. године, као и другим нормама важећег међународног хуманитарног права

сагласне су о следећем:

Члан 1.

У смислу овог Споразума наредни појмови имају следеће значење:

а) «Немачки ратни меморијали» - места где су сахрањени немачка војна лица и цивилне жртве рата који су погинули или умрли током или услед ратова, укључујући појединачне и заједничке гробнице, постојећа гробља и гробља која ће се накнадно уредити или парцеле на гробљима и који сведоче о ратним догађајима на територији Републике Србије;

б) «Српски ратни меморијали» - места где су сахрањени српска (југословенска) војна лица и цивилне жртве рата који су погинули или умрли током или услед ратова, укључујући појединачне и заједничке гробнице, постојећа гробља и гробља која ће се накнадно уредити или парцеле на гробљима, као и споменике и меморијалне објекте, и која сведоче о ратним догађајима на територији Савезне Републике Немачке;

в) «Уређивање ратних меморијала» - означавање граница места сахрањивања и постављања спомен-обележја, надгробних плоча, споменика или других меморијалних објеката као и све друге мере с тим у вези;

г) «Одржавање ратних меморијала» - обезбеђивање очуваности гробница, споменика и меморијалних објеката, њихово одржавање у одговарајућем стању и спровођење неопходних радова на обнови;

д) «Задужени органи» - органи или организације, које одређују уговорне стране ради реализације Споразума;

Уговорне стране ће редовно вршити размену актуелних спискова ратних меморијала који се налазе на њиховим територијама.

Такође ће се вршити размена свих расположивих информација о личним подацима жртава погинулих или умрлих током или услед ратова који су потребни за њихову идентификацију. Саставни део овог споразума чини анекс којим се одређује радни поступак за усаглашавање исписивања имена на ратним меморијалима уговорних страна.

Уговорне стране су сагласне да су споменици жртвама рата који нису смештени на ратним меморијалима у смислу овог Споразума заштићени важећим унутрашњим правним прописима.

Члан 2.

Уговорне стране обезбедиће, свака на својој територији, заштиту ратних меморијала, приступ ратним меморијалима и трајно право починка страдалих у рату. Оне ће спречавати подизање свих објеката у околини ратних меморијала који су неспојиви са достојанством тих места.

Уговорне стране имаће право да, на основу одобрења надлежне институције друге уговорне стране, на територији државе друге уговорне стране о свом трошку уреде и негују своје ратне меморијале.

Влада Савезне Републике Немачке ће на својој територији о свом трошку обезбедити одржавање и неговање српских ратних меморијала.

Члан 3.

Уговорне стране обезбедиће, једна другој, бесплатно и на неограничено време, да се земљишне површине које служе као ратни меморијали користе као трајна почивалишта њихових страдалих у рату.

Овај Споразум не утиче на власничка права. Потребне измене међа земљишних површина које се користе као ратни меморијали решаваће се уз обострану сагласност уговорних страна или институција или органа које ће оне одредити. Уколико се на основу сагласности између двеју уговорних страна неко земљиште у целини или делимично више не користи у предвиђену сврху, то ће имати за последицу губитак досадашњег права коришћења из става 1. овог члана.

Ако једна од уговорних страна из уверљивих јавних разлога неко земљиште из става 1. овог члана буде требала за неку другу намену, онда ће на располагање ставити неко друго прикладно земљиште и преузети трошкове премештања покојника и уређивања нових гробова. Избор новог земљишта, његово уређивање и спровођење премештања покојника врше се уз обострану сагласност.

Члан 4.

Уговорне стране, под условом да им неће настати никакви трошкови и да им се предочи план на претходно одобрење, допустиће другој уговорној страни да обједини гробове страдалих у рату чије се премештање буде сматрало потребним. Премештање Немаца страдалих у рату обавиће радна снага коју одреди немачка страна. Премештање Срба страдалих у рату обавиће радна снага коју одреди српска страна.

О сваком премештању неког страдалог у рату саставиће се записник у којем су наведени подаци о старој и новој локацији гроба, лични подаци и подаци о натпису на знаку распознавања или о другим идентификационим ознакама.

Уколико су раније постојећи ратни меморијали напуштени због насталих инфраструктурних промена тако да се на том месту укопани покојници више не могу преместити, уговорна страна на чијој територији је некад постојао ратни меморијал допустиће, на основу одобрења и о трошку друге уговорне стране, подизање споменика у достојном облику који одговарају условима на тим локалитетима. Ако је у ту сврху потребно да се стави на располагање неко земљиште или прибави сагласност локалних власти, две уговорне стране ће једна другу помагати приликом подношења захтева или склапања уговора.

Уколико због трајног покопа на неком ратном меморијалу буде потребан привремени покоп страдалих у рату, уговорна страна на чијој су територији

нађени страдали у рату предузеће мере за њихов прописан и достајан привремени покоп и за означавање њихових гробова.

Члан 5.

Уколико се на немачким или српским ратним меморијалима, поред немачких или српских гробова страдалих у рату, налазе и гробови страдалих у рату из других држава, онда ову чињеницу треба на прикладан начин узети у обзир приликом доношења одлука о одржавању и неговању ових гробова.

Члан 6.

Ексхумација посмртних остатака војних и цивилних лица из гробова у којима су сахрањени ради преноса и сахрањивања у отаџбини врши се искључиво на основу захтева заинтересоване уговорне стране и уз сагласност друге уговорне стране, која се прибавља дипломатским путем. Сви трошкови ексхумације, преноса и поновног сахрањивања или поступка предаје посмртних остатака иду на терет уговорне стране подносиоца захтева.

Поновно сахрањивање посмртних остатака из гробница на територији државе уговорне стране где је било прво сахрањивање спроводиће се само уз сагласност обеју уговорних страна, у складу са националним законодавством државе уговорне стране на чијој територији се налазе гробнице и о трошку уговорне стране која је заинтересована за поновно сахрањивање.

При ексхумацији посмртних остатака страдалих у рату која се врши у циљу промене локације гробнице право присуства имају представници заинтересоване уговорне стране.

Обе уговорне стране водиће евиденцију о сваком поновном сахрањивању укључујући и податке о претходном и новом месту гроба као и личне податке сахрањених.

Члан 7.

Влада Савезне Републике Немачке задужиће «Народни савез за бригу о немачким ратним гробљима (Volksbund Deutsche Kriegsgraberfürsorge e.V.)» у даљем тексту «Народни савез» за техничко спровођење задатака у Републици Србији који за Владу Савезне Републике Немачке произлазе из овог Споразума. За српске ратне меморијале који се налазе у Савезној Републици Немачкој надлежно је Савезно министарство за породицу, старија лица, жене и омладину.

Надлежни орган за спровођење овог Споразума у Републици Србији је Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања. Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Републике Србије може задужити неко треће лице за техничко спровођење овог Споразума.

Уколико нека друга организација или институција буде задужена за техничко спровођење овог Споразума, потребна је претходна сагласност друге уговорне стране.

Члан 8.

Уговорне стране, у складу са својим унутардржавним прописима, пружиће институцијама и организацијама друге уговорне стране наведеним у члану 7. сваку могућу помоћ, посебно у погледу приступа документацији о страдалим у рату и гробовима жртава рата друге уговорне стране која ће сада или убудуће бити расположива органима власти, физичким или правним

лицима из њихових земаља. Ова одредба нема утицаја на друге споразуме и договоре.

Члан 9.

У циљу извршења својих задатака Народни савез и Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Републике Србије могу упутити представнике као и стручно и остало особље на територију друге стране.

За извођење радова који произилазе из спровођења овог Споразума Народни савез и Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Републике Србије ће, по могућности, ангажовати локалну радну снагу и користити локални материјал, у складу са уобичајеним условима слободне конкуренције.

Поред тога, Народни савез може из Савезне Републике Немачке или неке друге земље чланице Европске Уније у Републику Србију да увезе и из ње поново да извезе опрему, превозна средства, материјал и прибор који су потребни за извођење радова на основу овог Споразума. Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Републике Србије може из Републике Србије, на исти начин, у Савезну Републику Немачку да увезе и из ње да извезе опрему, превозна средства, материјал и прибор.

За царињење наведене робе важиће следеће:

1. Привремено увезена опрема и превозна средства ће се приликом увоза царинити без плаћања дажбина, с тим да се наведена опрема и превозна средства без плаћања дажбина поново извезу по завршетку радова.

2. Материјал и прибор који су намењени подизању, украшавању или неговању гробова, спомен места или гробља, ослобођени су од плаћања увозних дажбина и такси ако се царинским органима поред редовне увозне декларације предоче:

- тачна спецификација увезене робе,
- изјава којом се осигурава да ће се наведена роба користити искључиво у сврхе предвиђене овим Споразумом.

Члан 10.

Уступањем земљишних површина које служе као ратни меморијали, а које је договорено у складу са чланом 3. став 1. овог Споразума, даје се овлашћење да се у оквиру важећих унутрашњих прописа непосредно изведу сви радови на уређивању и улепшавању ратних меморијала као и на изградњи прикладних прилазних путева, просторија за боравак и осталих објеката за посетиоце.

Члан 11.

Одредбе из члана 9. и 10. овог Споразума сходно се примењују на било које треће лице које ће Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Републике Србије, у складу са чланом 7. став 2. задужити за техничко спровођење овог Споразума.

Члан 12.

Спорови око тумачења или примене овог Споразума решаваће се преговорима надлежних органа уговорних страна.

Члан 13.

Овај споразум ступа на снагу месец дана након што уговорне стране дипломатским путем обавесте једна другу да су испуњени сви услови прописани у складу са националним законодавством за његово ступање на снагу. Меродаван је дан пријема последњег обавештења.

Свака уговорна страна може да откаже овај Споразум ако за то постоје посебне околности. Отказ је могућ најраније по истеку пет година од ступања на снагу овог Споразума са роком од шест месеци. Уколико једна од уговорних страна жели да измени Споразум, уговорне стране ће о томе покренути преговоре.

Поступак за регистрацију овог Споразума при Секретаријату Уједињених нација у складу са чланом 102. Повеље Уједињених нација ће покренути одмах по његовом ступању на снагу она уговорна страна на чијој територији ће се потписати Споразум. Друга уговорна страна ће бити обавештена о извршеној регистрацији, уз навођење броја регистрације, чим Секретаријат Уједињених нација буде потврдио регистрацију.

Сачињено у Београду, дана 28.11.2018. године, у два оригинала, сваки на српском и немачком језику, при чему је сваки текст једнако обавезујући.

За Владу
Републике Србије

За Владу
Савезне Републике Немачке

АНЕКС

у вези са чланом 1. став 3. Споразума између Владе Републике Србије и Владе Савезне Републике Немачке о ратним меморијалима

Радни поступак за усаглашавање исписивања имена на ратним меморијалима:

1. На већ постојећим ратним меморијалима уговорних страна или ратним меморијалима који ће се накнадно уредити поставиће се плоче на српском и немачком језику са називом ратног меморијала, бројем сахрањених жртава рата као и табле које ће информисати о ратним збивањима на том месту.
2. Лични подаци о жртвама рата (презиме, име, датум рођења и смрти као и локација гроба) ће бити исписани на надгробним ознакама односно на спомен плочама израђеним од трајног материјала. Подаци о жртвама рата чији пренос више није могућ такође могу бити наведени.
3. Лични подаци о жртвама рата из тачке 2. ће бити документовани и у књигама са именима у које се може имати увид на ратном меморијалу.
4. Имена немачких жртава рата 1939. – 1945. године која су предвиђена за исписивање ће се претходно доставити на проверу Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Републике Србије.
5. Да би се обезбедило правовремено исписивање имена, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Републике Србије ће Народном савезу вратити спискове имена из тачке 4. Анекса најкасније у року од четири месеца по пријему истих са одговарајућим напоменама о извршеној провери.
6. Конкретно усаглашавање појединачних случајева код којих после провере постоје резерве у вези са исписивањем имена вршиће се уз обострану сагласност. Циљ овог поступка је уважавање личних осећања грађана Републике Србије.
7. Списак имена који се доставља Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Републике Србије садржи следеће податке:
 - презиме
 - име
 - датум рођења
 - датум смрти
 - чин
 - јединицу
 - место ексхумације
 - број премештања у други гроб
 - код под којим су идентификовани и сахрањени посмртни остаци
 - гробље на којем су сахрањени посмртни остаци.

Члан 3.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије – Међународни уговори”.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

1. Уставни основ

Уставни основ за доношење Закона о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Савезне Републике Немачке о ратним меморијалима, који је сачињен у Београду, 28. новембра 2018. године, садржан је у члану 99. став 1. тачка 4. Устава Републике Србије, којим је прописано да Народна скупштина потврђује међународне уговоре кад је законом предвиђена обавеза њиховог потврђивања.

2. Разлози за потврђивање Споразума

Чланом 16. Закона о министарствима („Службени гласник РС”, бр. 44/14, 44/15, 54/15, 96/15 - др. закон и 62/17) дефинисано је да је област неговања традиција ослободилачких ратова Србије, заштита споменика и спомен - обележја ослободилачких ратова Србије, војних гробова и гробаља бораца у земљи и иностранству надлежност Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

У циљу заштите ратних гробова и војних меморијала постоји интерес да се питања из ове области уреде на свеобухватан начин.

У складу са чланом 9. Закона о закључивању и извршавању међународних уговора („Службени гласник РС”, број 32/13) по завршеним преговорима, подноси се извештај Влади о току преговора и усаглашен текст међународног споразума.

3. Процена потребних финансијских средстава за спровођење Закона

За реализацију овог споразума у 2021. години, нису потребна финансијска средства у буџету Републике Србије, као ни за две наредне године. Није планирано спровођење активности које изискују трошкове.

Уколико се појави потреба за реализацијом активности дефинисаних овим законом, користиће се средства обезбеђена у буџету Републике Србије за 2021. годину у оквиру раздела 30 - Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, функција 010 - болест и инвалидност, у оквиру Програма 0904 Борачко-инвалидска заштита, програмска активност 0002 - Очување традиција ослободилачких ратова Србије, економска класификација 424 - Специјализоване услуге, а за 2022. и 2023. годину ће бити у оквиру лимита које одреди Министарство финансија.